

השעיר, הוא אסור בהנאה.

ובברייתא דרשו מהכתוב הזה דברים אחרים:

ב. "גִּזְרָה" לשון דבר חתוך, לומר, שישתלח השעיר לצוק שהוא חתוך בזקיפתו, ולא יהא משופע.

ג. "גִּזְרָה" לשון דבר נחתך, שישתלח השעיר, באופן שיהא נחתך לגזרים בירידתו.

ד. "גִּזְרָה" מלשון גזירת המלך, שאם תאמר, מעשה תוהו הוא, כלומר מה כפרה יש בשילוח זה, ומה יש בצוק זה להועיל, תלמוד לומר "אֶת מִשְׁפְּטֵי תַעֲשׂוּ וְאֶת חֻקֵּי תִשְׁמְרוּ לְלֶכֶת בָּהֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (ויקרא י"ח ד') אני ה' גזרתיו, ואין לך רשות להרהר בהן.

מקום הראוי לדחיפת השעיר

המקום שממנו המשלח דוחף את השעיר למות, צריך שיתקיימו בו הפרטים הבאים:

א. שיהיה מקום קשה.

שנאמר "לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעֵזְאֵזֶל", והוא לשון דבר עז וקשה, [שכן "עז" הוא עז, ו"אל" הוא קשה^א], וכן שנינו בברייתא, עזאזל קשה שבהרים, וכן הוא אומר, "וַיִּקַּח מִזְרַע הַמְּלוּכָה וַיִּכְרֹת אֹתוֹ בְּרִית וַיָּבֵא אֹתוֹ בְּאֵלָה וְאֶת אֵילֵי הָאֲרָץ לְקַח" (יחזקאל י"ז ג').

ב. שיהיה המקום במדבר.

שנאמר, "וַיִּשְׁלַח אֶת הַשְּׂעִיר בְּמִדְבָּר", לומר שיהיה במדבר ולא בישוב.

ג. שיהיה צוק כלומר הר זקוף.

שנאמר "גִּזְרָה", לשון דבר חתוך, לומר, שישתלח השעיר מצוק שהוא חתוך בזקיפתו, ולא יהא משופע.

עזאזל שמכפר על מעשה עוזה ועזאל

תנא דבי רבי ישמעאל, נאמר "לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעֵזְאֵזֶל" לומר, שמכפר על מעשה עוזה

^א ונאמר כאן "אלי", כי "עזאזל" הוא כמו "עזז אלי", ואם כן, "עזז אל" הוא עז וקשה. [עיי מהרש"א ח"א].